

Rudolf BRAJIČIĆ, *Filozofija i filozofije*, FTI DI, Biblioteka Filozofski niz, knjiga 15., Zagreb 1998.

Nakon *Opravljanja čistoga uma* (1988.) i *Filozofskog eksperimenta* (1996.) pred nama je i treća filozofska knjiga našeg mislioca i toliko uglednog profesora da njegovi studenti, gotovo jednoglasno, predavanja što im ih je on darovao, ubrajaju u skupinu najboljih što su ih u tijeku svojega studija imali čast slušati. On neumorno nastoji biti su–mislitelj drugim revniteljima filozofskog razmišljanja, čovjek dijaloga i nade da negdje na razmeđu svjetlosti uma i hrabrosti predanja čovjek može pronaći smiraj svome tražiteljskom nemiru. Kad je tako, poruke nove knjige Rudolfa Brajičića valja osobito pomno osluhnuti.

Naslov, *Filozofija i filozofije* i sve što se ovom knjigom pokazuje njegovim opravdanjem, valja, čini se, razumjeti upravo pozivom na dijalog. Na prvim stranicama svoje knjige autor navodi stav pokraj kojega valja zastati: »Polazim sa stajališta da je filozofija u biti završena. Njezin završetak vidim u aristotelovsko–tomističkom sustavu.« Ovim se dakle tumači prva riječ naslova: s aristotelovsko–tomističkog motrišta krenuti u susret svim drugim iznašašćima, filozofijama. Time je rečeno i stanovito metodičko opredjeljenje ove knjige. Drugo je pitanje pritom ostalo otvoreno: mogu li veliki zagovornici bilo kojeg vidika kraja filozofije u njezinoj povi-

jesti (prije svih Hegel i Heidegger) te njihovi suvremeni istomišljenici doista počinuti u nadi da je ta tvrdnja bezprigovorna? Ne bi li čovjek, to filozofirajuće stvorenje koje je cijelo satkano od nedovršenja i spoznaje sebe kao fragmenta, mogao pomisliti da ga glede kraja filozofije razuvjerava – sama filozofija? No, podnaslov ove knjige, *filozofski fragmenti* i autorova želja da kritički prizna je i promatra, kako sam kaže »pukotine sustava« koji su još ozbiljna zadaća mišljenju, takav autorov stav ipak čine zanimljivim i izazovnim.

Rudolf Brajičić je tako filozof s osobnom iskaznicom klasičnog neoskolastika koju rado pokazuje, jer u svojoj skromnosti zna s kolikom je pomnjom i tankočutnošću istančavao njezine strune. Njegovo je razmišljanje *obrazloženo mišljenje*, koje mu daje puno pravo da svojom stazom ide sigurnim korakom. Na stranicama ove knjige svjedoci smo upravo obrazlaganja nekih temeljnica aristotelovsko–tomističke misaone zgrade. U težnji sinteze širokog filozofskog područja koji ovi fragmenti zahvaćaju, prvi bismo problematski krug mogli nazvati *temeljni problemi klasične metafizike* koja se zaokuplja Apsolutom i promišlja stvorenja. Pitanja koja su autoru na tome području zanimljiva, posebice jasno objelodanjuju da on oživotvoruje svoj glasoviti savjet mladima »mislite kao djeca« na osebujan i dosljedan način, a da time nije spriječen doprijeti do složenih i zahtjevnih metafizičkih problema. Biti čovjek koji misli cijelim sobom, u tom mišljenju biti precizan i strog, a pritom ne zaboraviti na pitanja što se postavljaju dječjim srcem i istim odgovaraju – to autoru daje originalnost, a njegovim odgovorima na stara i često promišljanja pitanja – svježinu.

Dotaknemo li drugu riječ u naslovu – *filozofije* – i zahvatimo li u njezin sadržaj, dobit ćemo odgovor s kim je

autor u filozofskom razgovoru. Poznavanje autorova filozofiranja, ranije objavljene rukoveti filozofskih misli i usmjerenja u ovoj knjizi, jednoglasne su u zaključku da se većina *filozofija* ukrikljuje u klasičnom njemačkom idealizmu. Još preciznije, i na ovim su stranicama na dijalog pozvani filozofski odličnici kao što su Kant i Hegel. To je dijalog s njima i o njima jer se među ovim fragmentima nalaze suočavanja s njihovim sustavima s pozicija, dakako, aristotelovsko-tomističke škole, ali i dragocjeni naputci za bolje snalaženje u toj zahtjevnoj filozofiji koja je, kako reče Hans Küng »poput mesa koje se ne smekšava ni u rukama najboljeg kuhara«. Možda ipak na temelju svega rečenog o Rudolfu Brajičiću smijemo tu tvrdnju oprezno staviti u pitanje.

Trećim, opsegom najmanjim tematskim krugom, autor ide u susret i nekim drugim, uglavnom suvremenim filozofima, poput Wittgensteina, Russela ili Heideggera. To dokazuje da autor knjige *Filozofija i filozofije* dijalogizira sa svima za koje se nada da imaju što reći o pitanjima kojima se i sam zaokuplja.

Kao pravi ljubitelj istine i njezin iskreni zaljubljenik, on nije zaboravio na pozivnicu za su-tražiteljstvo što ju je uputio svim uglednim imenima iz filozofske povijesti, s osobitom pomnjom ispisati i ime svojega čitatelja.

Daniel MIŠČIN

Dijalog / Dialog. Na putu do istine i vjere / Auf dem Weg zur Wahrheit und zum Glauben, priredio / herausgegeben von / Frano Prcela, Zagreb – Mainz, Globus – Matthias Grünewald Verlag – Hrvatska dominikanska provincija, 1996., 420 str.

Ova je knjiga prigodni zbornik u čast osamdesetog rođendana oca *Augustina*

Pavlovića, OP. Kao što se i inače događa u takvim prigodama, u knjizi ima priloga sadržajno vrlo različitih. Autori su većinom s hrvatskog i njemačkog jezičnog područja. Svoj prilog poslao je i *Timothy Radcliffe, OP*, vrhovni poglavar (učitelj) Reda braće propovjednika (dominikana). Svi su članci napisani na hrvatskom ili njemačkom jeziku, samo što oni na hrvatskom imaju sažetak na njemačkom, a oni napisani na njemačkom imaju sažetak na hrvatskom jeziku. Urednik o. *Frano Prcela, OP* njihov je zajednički »nazivnik« našao u riječi »dijalog«. U pojedinim je člancima riječ, naravno, o različitim dijalozima. Zato su članci svrstani u više tematskih cjelina: I. Biblica, II. Philosophica, III. Interdisciplinaria, IV. Theologica, V. Iudaico-christiana, VI. Oecumenica, VII. Contemporanea i VIII. Practica.

Zbornik završava člankom *Petra Radelja, OP* »Osamdeset godina života i rada dominikana Augustina Pavlovića: Bio-bibliografija«. Meni osobno se čini da bi taj tekst u jednom prigodnom zborniku trebao, po naravi stvari, biti na početku knjige, započet ću svoj prikaz upravo od tog članka. Autor najprije donosi pregled slavljениkova života (str. 389–399), a zatim njegovu bibliografiju u kronološkom poretku od 1931. do 1996. godine (str. 400–410).

Život oca Pavlovića zaista je bogat, zanimljiv i poticajan. Rodio se 30. studenoga 1916. u Dolu na otoku Hvaru u siromašnoj težačkoj obitelji. U dominikanski novicijat stupio je 1936. u Dubrovniku. Svečane zavjete položio je g. 1941. u Olomoucu u Češkoj, kamo su ga poglavari bili poslali na školovanje, a u istom mjestu je godinu dana poslije zaređen za svećenika. Godine 1950. su ga čehoslovačke komunističke vlasti zatvorile u koncentracijski logor, a iduće godine kao stranog državljanina protjerale. Sljedeće je četiri godine